

Beslutningsforslag nr. B 111. Fremsat den 11. februar 1986 af Erik B. Smith (S), Hanne Andersen (S), Jytte Andersen (S), Mette Groes (S), Qvist Jørgensen (S), Torben Lund (S), Joanna Rønn (S) og Taanquist (S)

Forslag til folketingsbeslutning om forbedring af pensionisternes vilkår

Folketinget opfordrer regeringen til at gennemføre følgende foranstaltninger, herunder at fremsætte de nødvendige forslag til lovændringer med det formål at forbedre vilkårene for pensionisterne:

1. Der udbetales hver den 1. maj en ferieydelse til alle pensionister svarende til 2½ pct. af pensionen i det forudgående kalenderår.
2. Det indkomstfrie indtægtsbeløb ved beregning af pensionstillæg hæves for enlige fra 9.500 kr. til 12.500 kr. Bundgrænsen for indtægtsregulering af pensionstillæg for gifte ophæves, således at det bliver den enkeltes indtægt, der lægges til grund; et ægtepar får således et fradrag på hver 12.500 kr.
3. Offentligt anvist varig hjemmehjælp gøres gratis.
4. Der skabes hjemmel, til, at kommunerne i særlige tilfælde udbetaler et fast beløb svarende til det for tiden gældende bi-standstillæg eller plejetillæg til pensionister over 67 år, såfremt de pågældende ville have opfyldt betingelserne for tilde-ling af et af disse tillæg, hvis de var under 67 år og kommunens socialudvalg i øvrigt finder det socialpolitisk hensigtsmæssigt.
5. Tilskuddet til lægeordineret medicin og til briller forøges. Der udarbejdes faste retningslinier, således at disse personlige til-læg nærmer sig retsydelser, og en ind-tægtsregulering må afsvække sammen-stødsproblemerne f.eks. gennem mulighed for, at personer, der ikke oppebærer pen-sionstillæg, også kan få tilskud.
6. Den begrænsning, der er indlagt i de så-kaldte pensionistkort ved benyttelse af den kollektive nærtrafik, ophæves eller lempes.

Bemærkninger til forslaget

Almindelige bemærkninger

Afkastet fra den sociale pensionsfond indeholder lidt over 1 mia kr., der endnu ikke er disponeret over.

Socialministeren agter at anvende disse midler til finansiering af delpension. Socialdemokratiet har den opfattelse, at midlerne fra den sociale pensionsfond skal udbetales til dem, der er egentlige pensionister, og ikke til andre bedrestillede grupper som f.eks. delpensionister.

Den samlede merudgift ved beslutningsforslaget ønskes derfor afholdt af de midler, der endnu er tilbage fra pensionsfonden, samtidig med at man gennem styrkelse af retsprincippet ved tildeling af personlige tillæg til briller og medicin tvinger kommunerne til i højere grad, end tilfældet er i dag, at benytte hele det rådighedsbeløb, der udbetales i kommunerne.

Forslagsstillerne mener ikke, at kommunerne i dag anvender rådighedsbeløbet 100 pct.

Forslagsstillerne gør endvidere opmærksom på, at man i beslutningsforslag nr. B 47 om forebyggende tandpleje for hele befolkningen har foreslået, at der etableres vederlagsfri kommunal tandplejeordning for ældre og andre vanskeligt stillede grupper. Med dette forslag ønsker man at give alle pensionister mulighed for en vederlagsfri kommunal tandpleje.

Bemærkninger til forslagens enkelte led

Ad 1. Ferieydelsen

Fra pensionistorganisationerne er der gentagne gange fremsat ønske om, at også pensionister får et beløb udbetalt oven i pensionen i forbindelse med afholdelse af ferie. Pensionen er ikke stor, og de færreste pensionister har råd til egentlige ferierejser, medens der omvendt ikke er nogen tvivl om, at de som alle andre har behov for at komme væk fra de hjemlige omgivelser for at samle kræfter og lade op.

En ferieydelse på 1½ pct. af årspensionen, udregnet efter det forudgående kalenderårs udbetalte pension, vil sikre, at der udbetales en ferieydelse,

og at ferieydelsen er afhængig af, hvor meget der udbetales til den pågældende pensionist. Pensionister med indtægter ved siden af pensionen vil således få en lavere ferieydelse end de pensionister, der ikke har andet end pensionen at leve af. Den årlige udgift til ferieydelsen anslås til 500 mill. kr.

Ad 2. Indtægtsregulering af pensionstillægget

Pensionstillægget aftrappes, når en enlig pensionist har en indtægt ved siden af pensionen på 9.500 kr. og for et ægtepar, hvor indtægten er 13.100 kr. Flere og flere pensionister har småindtægter ved siden af pensionen, og meget ofte oplever de gennem sammenstødsproblemer dvs. nedtrapning af pensionsydelser (herunder af pensionstillægget), at de reelt stilles dårligere, end hvis de ikke havde haft disse indtægter. En sådan udvikling i pensionsreglerne er ikke rimelig, og på lang sigt bør man tilstræbe en alderspension med kun én form for aftrapning vedrørende samtlige ydelser, således at sammenstødsproblemer undgås.

At hæve bundgrænsen for indtægter, der ikke får betydning for pensionsudbetalingen, er imidlertid et led i denne pensionsomlægning, og det foreslås, at indtægtsgrænsen hæves til 12.500 kr. pr. person, og at man ikke længere tager hensyn til, om de pågældende pensionister er gift eller ej. Et par får således i alt en samlet bundgrænse på 25.000 kr.

Den anslåede merudgift for at hæve den indtægtsregulerede bundgrænse udgør knap 400 mill. kr.

Ad 3. Offentlige anvist varig hjemmehjælp

Socialdemokratiet har tidligere foreslået, at visiteret varig hjemmehjælp gøres gratis. I dag er det således, at ingen pensionist, der har visiteret varig hjemmehjælp, kan komme til at betale mere end for 6 timer pr. uge. Det er imidlertid indlysende, at den visiterede varige hjemmehjælp træder i stedet for plejehjemsophold, eventuelt hospitalsophold, og set ud fra en samlet samfundsmæssig synsvinkel er der ingen tvivl om, at den udgift, man i dag pålægger pensionisterne ved betaling for visiteret

varig hjemmehjælp, er udgifter, der spares i plejehjem og hospitalssektoren.

Enhver, der lever længe nok, får på et tidspunkt i sin tilværelse brug for varig hjemmehjælp, og det må anses for rimeligt, at den varige hjemmehjælp, der visiteres fra socialforvaltningen, fremover gøres gratis. Den anslåede merudgift udgør 100 mill. kr. på årsbasis.

Ad 4. Bistands- og plejetillæg

Tildeling af bistands- og plejetillæg kan ske til personer i alderen fra 18 til 67 år. Bistands- eller plejetillægget bevares efter det 67. år som et tillæg til folkepensionen.

Mange pensionister oplever et behov for bistand eller pleje på en sådan måde, at de, hvis de havde været under 67 år, ville have opfyldt betingelserne for at få tildelt bistands- eller plejetillægget.

En række kommuner har udviklet en praksis, hvorefter man som et personligt tillæg tildeler et beløb til den enkelte pensionist, der på grund af alder ikke er berettiget til bistands- og plejetillæg, netop det beløb, der svarer til bistanstillægget eller plejetillægget.

Betragtningen bag denne kommunale ydelse er, at den virker plejehjemsforebyggende, og at den giver mulighed for, at en eventuel ægtefælle får økonomisk kompensation for en tabt arbejdsindtægt, fordi han eller hun skal passe sin plejekrævende ægtefælle.

Der er således ingen tvivl om, at denne praksis også sparer hjemmehjælp og hjemmesygepleje.

Der bør skabes mulighed for gennem lovgivningen, at kommunens socialudvalg tildeler et tillæg svarende til plejetillægget eller bistanstillægget.

Den årlige merudgift ved en sådan legalisering af allerede eksisterende praksis er vanskelig at vurdere, og forslagsstillerne er indstillet på, at man eventuelt gennem en reduktion af rådighedsbeløb kan gøre forslaget udgiftsneutralt.

Der er imidlertid ingen tvivl om, at der også er kommuner, der endnu ikke har den her skitserede praksis, og for at imødegå den merudgift, der er forårsaget af en udvidelse af praksis, afsættes 100 mill. kr. årligt til formålet.

Ad 5. Tilskud til lægeordineret medicin og til briller

Mange pensionister har store udgifter til medicin, og selv om der er mulighed for at få hjælp til medicin, der er tilskudsberettiget og ordineret af læge, har de fleste pensionister en fast månedlig udgift af ikke uvæsentlig størrelse til medicin. Med

henblik på en forbedret tilskudsordning – eventuelt ved at gøre alt lægeordineret medicin gratis for pensionister udarbejdes faste retningslinier for, hvorledes medicin hjælp skal ydes og med hvilket beløb. Det er nødvendigt at afsætte et ret stort merbeløb til netop medicinudgifter.

Udgifter til briller er ligeledes en stor udgift for pensionister, bl.a. fordi brillerne med mellemrum skal udskiftes til en kraftigere styrke. Tilskudsreglerne for briller følger de almindelige regler generelt om personlige tillæg, og da det er en udgift, der rammer alle pensionister, bør der udarbejdes ensartede retningslinier, der sikrer, at alle får et fast væsentligt tilskud til anskaffelse af briller.

Til dækning af forventede merudgifter under rådighedsbeløbet til disse to poster afsættes 100 mill. kr.

Ad 6. Pensionistkort

Det er forslagsstillerne opfattelse, at pensionister over hele landet bør have mulighed for at benytte de kollektive nærtrafikmuligheder uden nogen form for tidsbegrænsning. Dette har hidtil ikke kunnet lade sig gøre, fordi man i visse områder har indført tidsbegrænsning for at undgå spidsbelastning i myldretiden.

Forslagsstillerne er overbevist om, at pensionisterne kun i stærkt begrænset omfang vil gøre brug af den udvidede adgang til transport. Man vil hermed også sikre, at de ældre uden ekstra udgifter kan nå frem, f.eks. til nødvendig sygebehandling og dagcenterophold.

Da Københavns Sporveje i 1963 oprettede de såkaldte pensionistkort, der i øvrigt blev videreført ved oprettelse af HT i 1974 og gennem et taksamarbejde med DSB i 1978, var ønsket at reducere den økonomisk belastende myldretid ved at flytte kunderne til timerne midt på dagen og om aftenen.

Op mod halvdelen af passagerer med busser og tog kører i to timer om morgenen og eftermiddagen på de fem af ugens dage, og såvel tog som busser er dimensioneret til denne drift.

I HT-området har over 125.000 pensionister købt det såkaldte pensionistkort, og det er ganske indlysende, at enhver, der har mulighed for at vælge et andet tidspunkt end myldretiden, gør dette for at undgå at blive klemt og mast eller at stå op i bussen eller toget.

Også pensionister har naturligvis behov for en gang imellem at skulle tage bussen i myldretiden, og det kan f.eks. være, fordi de skal hen og passe et sygt barnebarn, medens forældrene er på arbej-

de, og i de situationer må de løse en almindelig billet.

De fleste passagerer har været ude for, at busserne få minutter før kl. 9 har afvist pensionister med et pensionistkort, og alle har følt det ydmygende og åbenbart urimeligt ikke mindst, fordi busserne netop på tidspunktet lige før kl. 9 næsten altid er tomme.

Fra pensionistorganisationerne har der ofte været rejst kritik af tidsbegrænsningerne i de såkaldte pensionistkort, og der er ingen tvivl om, at ophævelse af disse tidsbegrænsninger vil betyde, at man i fremtiden undgår de ydmygende situationer, hvor pensionister afvises i busserne, ligesom kortet for den enkelte pensionist får en væsentlig højere værdi og skaber mulighed for, at den pågældende ved

benyttelse af de kollektive trafikmidler kan disponere uden hensyn til disse tidsbegrænsninger.

Der er ingen tvivl om, at pensionister også i fremtiden, så vidt det overhovedet er dem muligt, vil anvende de kollektive trafikmidler uden for egentlig myldretid – ligesom alle andre, der har mulighed for det – og der er næppe grund til at frygte, at pensionister i tusindvis vil benytte tog og busser, når andre skal til og fra arbejde.

Det vil ikke være rimeligt, hvis udgiften til forøgelse af dispositionsmulighederne vedrørende pensionistkort skal bæres af trafikselskaberne. Det er en statsopgave, og staten må holde trafikselskaberne og DSB skadesløse for merudgiften.

Den maksimale merudgift på årsbasis anslås til 50 mill. kr.